

Soru: Tek başıma satın aldığım büyükbaş hayvana daha sonradan başkalarını ortak etmem caiz midir?

Fetva

Kurbanda esas olan hayvanın kanını akıtmaktır.¹ Kan akıtmak ise bölünebilecek bir ameliye olmadığından dolayı ortak olarak yapılması mümkün değildir. Buna göre büyükbaş hayvan dahi olsa kurbanda ortaklığın caiz olmaması gerekir. Ancak Allah Rasulü'nün ﷺ büyükbaş hayvanda yedi kişinin ortak olmasına müsaade etmesinden² hareketle kıyas terkedilmiş ve hadis-i şerifle amel edilerek büyükbaş hayvanda ortaklığın caiz olduğu ifade edilmiştir.³

Kurban satın alan kişi o hayvanı ibadet için hazırladığından ibadete mevzu olan bir hayvana sonradan başkalarını ortak etmek görünüş itibariyle ibadetin içerisine mali bir çıkar karıştırmak ve ibadetten bir nevi yüz çevirmek gibi olacağından kıyasa göre caiz değildir. Nitekim İmam Züfer'in görüşü de bu şekildedir. Ancak diğer fakihler; kişinin kurban pazarında gezerken güzel bir hayvan bulup onu kaçırmak istememesi, bir daha uygun fiyata benzer bir hayvan bulamama ihtimali gibi durumlardan dolayı kişinin hayvanı evvela kendisi için alıp daha sonra başkalarını ortak etmesinin bazen ihtiyaç haline gelebileceğini ifade etmiş ve zengin olan kimse için istihsanen bu işleme cevaz vermiştir.⁴ Buna göre ortak olarak kesilecek kurbanda uygun olan, hayvanı almadan önce ortakları tespit etmektir. Lakin sonradan başkalarını ortak etmek de mekruh olmakla birlikte caizdir.⁵ Bazı alimler hayvanı tek başına satın alan kişinin, ortaklardan aldığı parayı tasadduk etmesi gerektiğini de söylemiştir.⁶

Nisap miktarı mala sahip olmayan(fakir) bir kimsenin kurban kesmek için hayvan satın alması ise bir açıdan nezir gibi olduğundan aldığı hayvanın tamamı, kurbanlık olarak teayyün eder(belirlenmiş olur). Bundan dolayı artık o hayvana başkalarını ortak edemez.⁷ Ancak bu hususta zengin ve fakir ayrımı olmadığını söyleyen alimler de vardır.⁸

¹ Muhammed Emin İbn Abidin, *Raddu'l-Muhtâr ala'd-Durri'l-Muhtâr* (Beyrut: Dâru'l-Marife, 2015), 9/527.

² Müslim, Hac, 62. (Hadis No: 1318)

³ Alâuddîn Ebu Bekir b. Mes'ûd el-Kâsânî, *Bedâiu's-Sanâi' fi Tertibi's-Şerâi'* (Beyrut: Dâru'l-Kutubi'l-İlmiyye, 1986), 5/70.

⁴ Burhanuddîn el-Merğînânî, *el-Hidâye Şerhu Bidâyeti'l-Mübtedî* (Karaçi: Mektebtu'l-Büşrâ, 2021), 4/82.

⁵ İbn Abidin, *Raddu'l-Muhtâr ala'd-Durri'l-Muhtâr*, 9/526.

⁶ bkz. Heyet, *el-Fetâvâ'l-Hindiyye(el-Fetâvâ'l-Alemgiriyye)* (Beyrut: Dâru'l-Fikr, 2009), 5/351.

⁷ bkz. İbn Abidin, *Raddu'l-Muhtâr ala'd-Durri'l-Muhtâr*, 9/526.

⁸ bkz. İbn Abidin, *Raddu'l-Muhtâr ala'd-Durri'l-Muhtâr*, 9/527.